

fénye. *Egyértelműbbek, tisztábbak lettek; riportos sűrűségük kiszűrődött.* A korábbi féljelképi mivoltukból most *igazi szimbólumokká* léptek elő.

Nagy váltás volt ez Németh Józsefnél, s hogy valójában milyen nagy volt, azt a pesti tárlat főfalának hatalmas díszé, az *Évszakok* című *gobelin* mutatja igazán. Ez a mindenképpen óriási munka ott viseli magán mindazokat a megtisztult, felmagasztosult jelképalakokat, amelyek e művészi műhelyben — jó másfél évtized alatt — kiformalódtak, s amelyek immár nyugodtan említhetők, mint egy bizonyos (nem kicsi) táj bizonyos (nem rövid) idejének *jelvényei*.

S ezzel már be is kapcsolódtunk abba a polémiába, ami Németh József újabb önálló kiállítását körül kialakult. Nemcsak amúgy, szemre szép az, amit a művész csinál, de esztétikai értékei szerint is — írják a fővárosi kritikusok —, ám vállalkozása aligha mondható korszerűnek. Visszanéz, csak az elmúlt esztendőket idézi. — hangzik az itt is, ott is megisméltendő kifogás.

Akik egy bizonyos (nem kicsi) táj egy bizonyos (nem rövid) idejének megőrzésére vállalkoztak, soha nem voltak könnyű helyzetben. Gyorsan megkapták a korszerűtlen meg a túlhaladott jelzőt. Ám idő múltával sorra-rendre kiderült, hogy makacsságuk nem volt hiábavaló, mert aminek megőrzésére vállalkoztak, mind több embernek lett kedves. Emlék, amin nemcsak eltűnődni, de amiről példát venni, amiből erőt meríteni is lehet; emlék, ami a később élőket nemcsak elandalítja, de tisztább, szebb életre serkenti.

Németh József ilyen megőrző festő. Annyira ismeri, úgy megtanulta az életteréül választott valóságot, hogy riportos korszaka után immár eljutott a jelképek felfedezésének és megörökítésének idejéhez. *Gereblyés parasztja, Kaszásai* kétdimenziós emlékművek, miként kedves monumentum a mindnyájunk életét születésünktől kísérő *Apolónó* is.

Nem véletlen, hogy a művész legújabb képein már fel-feltűnik egy nagyon régi ábrázolóműfaj, az *ikon* néhány sajátossága. Ahogy a tompa csillogású, ki tudja hány esztendő fátáblákon, az ő pozdorjalemezén is aranyglória övezi a királyi palástos kis *Katit*: a tiszta 'gyermekség szép jelképeként.

Kifogás? Ok valami elégedetlenségre?

Egyetlen, de említés nélkül aligha hagyható!

A képek — pontosabban a korábbi időszak képei — miatt túlságosan is „anyag-gazdagra” sikeredett ez a különben remek tárlat. A Múcsarnok három nagy terme közül valójában csak a legbelső tartalmazta mindazt az újdonságot, amiről szólván a korszakváltás egész históriáját elmondhattuk. Kevesebb több lett volna; vagyis — *áttekinthetőbb*. No de ez már inkább a tárlatrendezőknél szól, akik újabban előszeretettel igyekeznek bizonygatni, hogy az „ő” festőjük, szobrászuk milyen szorgalmasan dolgozik. Németh József azonban nem csak szorgalmasan dolgozik — nagyon is jól dolgozik! Mind remekebb képek viselik szignóját.

AKÁCZ LÁSZLÓ

BUDA FERENC

Rokonok közé jöttem*

Rokonok közé jöttem. Lélek szerinti rokonaim közé, jöllehet anyakönyvezhető kapcsolatot errefelé eddig még nemigen találtam.

De ez nem is fontos. Tudtommal a mostanság — s immár jó ideje — e tájon élő-munkálkodó művészek között is nem egy akad, akinek születési adatait másutt irták be a matrikulába.

* Elhangzott a Dél-alföldi Tárlat megnyitójaként Hódmezővásárhelyen, május 7-én.

S amennyiben kívülállók számára szólan is magyarázatot kíván; barátaim megtisztelő kérésére hallgatva mi okból és mivégre vállaltam magamra e néhány bevezető szót, ráadásul laikus létemre, akinek — Zrínyi szavaival — „semmi professzióm az mesterséges szólásra nincsen”, mást nem tehetvén, rokoni köteleimeimről kell vallanom.

Doktora mivel nem vagyok szakmájuk ismeretének, szeretnék pontosan, világosan — s lehetőleg röviden — fogalmazni. Ezért eszmei vargabetűket és gondolatfolyam-holtágakat levágva mindenekelőtt a lényegyet mondom ki: szeretem őket.

Szeretem őket, mert nem csak sorsuk, de szándékuk szerint is itt élnek, a fölparcellázott világ számunkra egyedül adott földdarabján, amely nem túlságosan széles ugyan, ám az egyenes lefelé innét is a Föld szívéig húzható, s fölötte az égbolt éppoly tágas, mint a Loire, a Mississippi vagy a Volga medencéje fölött.

Szeretem őket, mert úgy adnak újat, hogy a régi megőrzésére is törek-szenek, élvén a folytatásért, a folytonosságért, múlt és jövő között tartós jelenben, s műveikben egyaránt méltó helyet kap a születő és reményben növekvő, valamint a múlandóságra ítélt.

Szeretem őket, mert a képi és plasztikus ábrázolás kifejező eszközeivel körülbelül azt mondják el ők is, amit magam váltakozó sikerrel szavakba foglalni írói eszméletem óta próbálgatok.

Szeretem őket, mert igényelt létformájuk nem a magány, hanem az egymáshoz való közelség. Nem sivatagos vitákban: munkában élnek, ám szavuk elhat egymáshoz, nemcsak úgy, mint a szélkiáltó madaré.

Szeretem őket, mert élni segítenek. Élni segítenek, ezért — úgy hiszem — nehezen pusztíthatók el, akár az anyaföld, maga a föld népe: Anyaföld-Magyarország.

